

Prediker 3

31Voor alles wat gebeurt is er een uur,
een tijd voor alles wat er is onder de hemel.

2Er is een tijd om te baren
en een tijd om te sterven,
een tijd om te planten
en een tijd om te rooien.

3Er is een tijd om te doden
en een tijd om te helen,
een tijd om af te breken
en een tijd om op te bouwen.

4Er is een tijd om te huilen
en een tijd om te lachen,
een tijd om te rouwen
en een tijd om te dansen.

5Er is een tijd om te ontvlammen
en een tijd om te verkillen,
een tijd om te omhelzen
en een tijd om af te weren.

6Er is een tijd om te zoeken
en een tijd om te verliezen,
een tijd om te bewaren
en een tijd om weg te gooien.

7Er is een tijd om te scheuren
en een tijd om te herstellen,
een tijd om te zwijgen
en een tijd om te spreken.

Er is een tijd om lief te hebben
en een tijd om te haten.

Er is een tijd voor oorlog
en er is een tijd voor vrede.

Welk voordeel heeft de mens van alles wat hij met zijn gezwoeg tot stand brengt?

Ik heb gezien dat het een kwelling is, die hem door God wordt opgelegd.

God heeft alles wat er is de goede plaats in de tijd gegeven,
en ook heeft hij de mens inzicht in de tijd gegeven.

Toch kan de mens het werk van God niet van begin tot eind doorgronden.

Verkondiging

Het woordje tijd... Een heel kort woordje, maar één van de meest omvattende die er bestaan. Alleen God en eeuwigheid doen beter.

Het heeft ook veel betekenissen.

De tijd van het jaar... het herfstgetijde, het einde van het kerkelijk jaar dat het einde van het burgerlijk jaar inleidt.

Tijd is relatief. Heb je even tijd...? Hoeveel tijd er ook is, het hangt er van af waarvoor!

Tijd is exact, met atoomklokken gemeten, en tegelijk ook bijzonder subjectief. Het ene uur gaat bijzonder langzaam, het andere uur is voorbij zonder dat we het beseffen, maar datzelfde korte uur gaat voor een ander tergend langzaam. Vreemd toch!

Vandaag vieren we gedachtenis. Er zijn ook andere woorden voor gedachteniszondag. De Zondag "zij die ons zijn voorgegaan". En Eeuwigheidszondag. De zondag aan de tijd voorbij. En toch ook het gedenken van de tijd. Het gedenken van wat is geweest.

Ken je het verhaal van de oude wijze rabbi, die zijn levenseinde voelt naderen? Zijn studenten vragen hem: Wat is voor u nu het allerbelangrijkste geweest in het leven? De rabbi zegt: dat waar ik nu mee bezig ben.

Het moment, elk moment is het allerbelangrijkste in mijn leven, zei de rabbi.

Datgene waar je mee bezig bent, datgene wat jouw aandacht vraagt.

Stel dat we op die manier zouden kunnen leven, elk moment bewust beleven, bewust ook in het perspectief van : God is erbij, alles doen tot eer van God. De laatste momenten van iemands leven worden vaak op die manier beleefd. Heel intens. Vaak niet meer door diegene wiens tijd het einde nadert, maar wel voor de mensen errond. De laatste zin, de laatste woorden, een knipoog of een gebaar, een ademtocht... het wordt onthouden. Men put er later vaak kracht uit. Leven bij het moment...

De tekst van Prediker geeft aan dat God al wat er gebeurt een goede plaats in de tijd gegeven heeft. Dat is een veelomvattende uitdrukking. Als er moeiten in ons leven komen, dan durven we daar wel aan twijfelen, of God de dingen echt een goede plaats in de tijd heeft gegeven. Naast de vraag "waarom" roepen we bijzonder dikwijls uit: "waarom nu"? Waarom is deze moeder zo jong gestorven? Waarom valt hij zonder werk, net wanneer zijn kinderen gaan studeren? Waarom wordt ze ziek midden in de examens? Waarom geeft de wif het op, juist wanneer het spannend is? Waarom sterft mijn geliefde in de

coronaperiode, zodat we niet deftig afscheid kunnen nemen, zodat vrienden op afstand moeten blijven... Waarom nu?

Voor Prediker staat het vast dat God het goed heeft gedaan en dat het aan ons ligt; wij hebben niet het vermogen meegekregen om Gods werken te doorgronden.

Wij moeten aanvaarden dat het leven bestaat uit verschillende momenten, waarvan we de ene toejuichen en de andere liefst willen vermijden.

Er is een tijd om te planten en een tijd om te rooien, een tijd om te ontvlammen en een tijd om te verkillen, een tijd om te rouwen en een tijd om te dansen, een tijd om te omhelzen en een tijd om van omhelzen af te zien...

Ook het rauwe van het leven vergeet Prediker niet te vermelden. De haat en de oorlog. Zij krijgen een plek, een moment in dit aardse leven.

In totaal zeven keer vier woorden, zeven die staat voor de dagen van de week, de tijd die tikt. Vier dat staat voor de windrichtingen of het geheel van de aarde, zeven keer vier spreekt over het hier en nu. Het ondermaanse. Het "onderzonse" zou Prediker zeggen.

Er komt in deze tekst een bijna eindeloze rij van zaken die we in ons leven tegenkomen, een rij van tegengestelde momenten die ook de momenten tussen het wit en het zwart insluiten. Prediker begint met: er is een tijd om te baren en een tijd om te sterven. Dat zijn de gebeurtenissen waar we het minst van al grip op hebben. Het lijkt misschien meer en meer zo, dat de mens zelf geboorte en sterven in handen kan nemen, maar het is relatief. Het is nog steeds zo dat geen mens die geboren werd, gevraagd heeft om er te zijn en geen mens die tot leven kwam gevraagd heeft sterfelijk te zijn. Geboorte en dood zijn zaken die we te aanvaarden hebben.

We lopen wel eens langs grafstenen of columbaria in deze tijd van het jaar. Daar staan een paar zaken op vermeld. Een naam. En twee data. De datum van geboorte en van sterven. Juist die twee dingen waarop we geen grip hebben. En daartussen staat een streepje.

Over dat streepje schrijft Prediker:

Welk voordeel heeft de mens van alles wat hij met zijn gezwoeg tot stand brengt?

Ik heb gezien dat het een kwelling is, die hem door God wordt opgelegd.

Sommige mensen ervaren het leven op die manier. Prediker niet. Hij is een filosoof die de uiterste grond van de dingen naar boven wil halen door vragen te stellen aan het leven.

Hij komt tot een mooie conclusie, namelijk dat de mens inzicht heeft in de tijd. Het is een mooie verwoording, maar de HSV vind ik persoonlijk beter: God heeft de mens “de eeuw” in het hart gelegd. God heeft de Olam, de tijd, in ons hart gelegd. Olam is een bijzonder woordje. Het sluit verleden, heden, toekomst en eeuwigheid in.

De mens is inderdaad een wezen dat bij de tijd leeft. Denk aan Time is Money. Alles wat ertoe doet is met de tijd verbonden. Net zoals de basis van de economie de schaarste van goederen is, krijgen gebeurtenissen slechts hun betekenis doordat het leven eindig is.

Wat heeft mijn functie als leerkracht voor zin, jonge mensen helpen om in zo snel mogelijke tijd de basisprincipes van alle kennis te beheersen, wat heeft dat voor zin, wanneer er niet iets als dood zou bestaan? Dan zijn er ook geen tijdvakken in het leven waarin je dit of dat moet kunnen, dan maakt het ook niet uit wanneer...

Het is onzin om erover te denken. We kunnen niet buiten het tijdsaspect denken. Daarom schrijft Prediker ook dat we Gods wegen niet kunnen doorgronden.

Toch is het niet enkel de dood die ons leven in een bepaald perspectief zet. Jezus heeft het over onze naam die opgetekend is in de hemel, onze naam die door God is opgeschreven, op een materiaal dat niet vergaat. Jezus spreekt over de komende wereld, over leven dat vervuld is, over Leven met hoofdletter.

Psalmen en spreuken berichten al van dat woord van God, dat de weg ten leven is, over de eeuwige weg die wij kunnen bewandelen.

Blijkbaar ligt de dimensie eeuwigheid op dezelfde plaats als de dimensie tijd. Openbaring spreekt ook van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde! Om de poort naar de eeuwigheid open te breken, moest er een muur kapot. Die van de dood, die als een zwart gat het leven in zich opzuigt en laat verdwijnen, niemand weet waarheen.

Maar Jezus is het licht dat elke duisternis verlicht. Hij heeft een bres in de muur geslagen. Er is een gat, een poort, waar wij doorkunnen, tenminste – het is een nauwe poort, we kunnen erdoor, wanneer we ons niet veel te groot voelen om erin te geloven.

Wanneer we Gods woord lezen, dan stappen we die eeuwigheid binnen. Dan komt er iets tot je, dan spreekt iemand tot je.